

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

לפני כבוד השופטת תמר אברהמי

מערער

ד"ר סטפן ל. ת'אלר

ע"י ב"כ עו"ד ועו"פ אסא קלינג [נשיץ ברנדס אמיר ושות']
ועו"פ ד"ר ראובן כ. מועלם [משרד FlashPointIP]

נגד

משיב

רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

ע"י ב"כ עו"ד גינת אריאל קצ'קו
[פרקליטות מחוז תל אביב אזרחי]

פסק דין

1

2 האם לפי דין הפטנטים בישראל ניתן להכיר במכונה המבוססת בינה מלאכותית (Artificial

3 Intelligence; AI) כ"ממציא(ה)" של אמצאה הזכאית להגנת פטנט?

4

5 רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר (דאז, מר אופיר אלון; **רשם הפטנטים** או

6 **הרשם**) השיב על שאלה זו בשלילה, ודחה השגה על החלטת בוחן פטנטים (**הבוחן**). שתי

7 בקשות פטנט שהגיש המערער סורבו לרישום. על כך הוגש הערעור שלפני.

8

9 כל ההפניות בפסק דין זה לעמודים ושורות הן הפניות לפרוטוקול הדיון בערעור, אלא אם

10 מצוין או משתמע אחרת. ההפניות מע/___ ו-רש/___ משמען הפניות לנספחי הערעור או

11 לצרופות תשובת המשיב, בהתאם.

12

13

מסגרת נורמטיבית – כללי

14 2. סעיף 2 לחוק הפטנטים, תשכ"ז-1967 (**חוק הפטנטים** או **החוק**) קובע:

15

16 "בעל אמצאה כשירת פטנט זכאי לבקש, לפי הוראות חוק זה, שיינתן לו פטנט
17 עליה".
18

19 מי שרשאי להגיש בקשה למתן פטנט הוא אפוא "בעל אמצאה".

20

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

3. המונח "בעל אמצאה" מוגדר בחוק, בסעיף ההגדרות (סעיף 1), כך:

2

3 "בעל אמצאה" – הממציא עצמו או הבאים מכוחו והם מי שזכאי לאמצאה מכוח

4 הדין או על פי העברה או על פי הסכם".

5

4. המונח "ממציא" אינו מוגדר בחוק הפטנטים.

7

5. בשונה ממקומות אחרים בעולם, הדין בישראל אינו מחייב את מגיש בקשת הפטנט לציין

9 בה את שם הממציא. בד בבד מתייחס הדין למקרה שבו המבקש איננו הממציא עצמו,

10 וקובע כי הדבר צריך לבוא לידי ביטוי בבקשת הפטנט: בהתאם להוראות סעיף 11(ב)

11 לחוק:

12

13 "היה המבקש אדם שאיננו הממציא, יודיע בבקשה כיצד היה לבעל האמצאה."

14

15 **רקע דיני**

16 6. ביום 8.8.2019 הגיש המערער בישראל שתי בקשות פטנט, שמספרן 268604 ו-268605

17 (בקשות הפטנט או הבקשות).

18

19 7. בקשות פטנט מקבילות הוגשו לרישום על ידי המערער, ד"ר ת'אלר, במשרדי פטנטים

20 ברחבי העולם, במסגרת פרויקט של חוקרים המכונה Project Artificial Inventor (AIP),

21 כיוזמה לגיבוש מדיניות לגבי מתן זכויות קניין רוחני לאמצאות שנוצרו באמצעות בינה

22 מלאכותית.

23

24 בקשות הפטנט בישראל תובעות דין קדימה מבקשות שהוגשו ב-UK, באיחוד האירופי

25 ובארה"ב.

26

27 8. תוכן המהותי של בקשות הפטנט אינו דרוש לענייננו. למען הסדר הטוב יצוין, כי כותרתה

28 של בקשה 268604 היא "מכשירים ושיטות ליישום תשומת לב מוגברת" וכותרתה של

29 בקשה 268604 היא "מיכל מזון" (רש/3 ו-רש/4).

30

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

9. הדיון ברשות הפטנטים ובערעור בוצע במאוחד לגבי שתי בקשות הפטנט; גם פסק דין זה לא יאבחן ביניהן ולעתים גם ייעשה שימוש בלשון יחיד (בקשה, אמצאה וכדומה). בכל מקרה יש לקרוא את הדבר כחל לגבי שתי הבקשות.
10. בבקשות הפטנט, במקום המיועד לשמו של המבקש (קרי, שמו של מי שטוען כי הוא בעל האמצאה), נכתב שמו של המערער.
- במקום שבו ניתן (אף שאין חובה) לרשום את שם הממציא, נכתב בבקשות הפטנט:
- "DABUS – Invention was autonomously generated by an artificial intelligence"
- במקום המיועד לציון מכוח מה מבקש הפטנט הוא "בעל אמצאה", נכתב: "assignment".
- לבקשות הפטנט צורף מסמך הנושא את הכותרת "Statement on Inventorship" ומטרתו, כך צוין בפתח הדברים, לסייע להבהיר את המצב לגבי ההמצאה, ולהסביר שהיא הומצאה על ידי מכונת AI בשם DABUS (או המכונה) ויש לציין "כממציא".
11. נשלחו למערער הודעות לפני סירוב בעניין של הבקשות שבהן צוין כי לפי חוק הפטנטים הוא אינו זכאי להגיש בקשה לפטנט כיוון שאינו בעל האמצאה, אינו הממציא ולא קיבל את הבעלות באחת מהדרכים המנויות בחוק.
12. הוגשה תשובה בכתב ובהמשך התקיים מפגש עם עורך הפטנטים (עו"פ) שהגיש את הבקשות בישראל מטעם המערער. במפגש זה השתתפו, לבקשת המערער ומטעמו, גורמים נוספים ובהם עורכי פטנטים זרים ובא כוחו. מטעם רשות הפטנטים השתתפו במפגש: הממונה על הבוחנים, שני בוחנים בכירים והבוחן החתום על ההודעות לפני סירוב.
13. לאחר זאת נשלחה למערער הודעת סירוב לפי תקנה 45 לתקנות הפטנטים (נוהלי הרשות, סדרי דין, מסמכים ואגרות), תשכ"ח-1968 (מע/5; **מכתב הסירוב**).

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

14. הבוחן הסכים כי אחת ממטרות חוק הפטנטים היא עידוד חדשנות וגילוי אמצאות לציבור וכן כי המחוקק ככל הנראה חזה את המקרה שעל הפרק ויש חשיבות לפרשנות לפי מטרת החוק. עם זאת נמצא כי אין "להתרכז בתכלית החוק לבדה ולהסיק ממנה מסקנות בלי לעמוד על אדנים של לשון החוק" (סעיף 4.9). על רקע זה עבר המכתב לבחינת שאלות אשר לשיטת הבוחן עולות לדיון.

הבוחן סבר כי לאור ההגדרה המילונית של המילה "ממציא", ניתן לקבל פרשנות, גם אם מרחיבה, כי מילה זו יכולה להתייחס גם למכונה. הבוחן ציין כי אינו מזהה סתירה אפשרית בין פרשנות זו ובין מטרות חוק הפטנטים ומשכך ניתן להכיר במכונה כממציאה (סעיף 6.5 למכתב הסירוב). כמו כן היה הבוחן לקבל את הטענה כי למערער, כבעלים של המכונה, יש זכות לאמצאה מכוח דין (הבוחן הפנה בעניין זה לחוות דעת במשפט העברי), תנאי להיותו "בעל אמצאה". עם זאת סביר הבוחן שקיים תנאי מצטבר נוסף ולפיו בעל אמצאה "בא מכוחו" של הממציא. הבוחן קבע כי משאין למכונה אישיות משפטית, היא אינה זכאית לזכויות, אין לה חובות, והיא אינה כשירה לביצוע פעולות משפטיות ונטולת כוח לשנות מצב משפטי, לא יכול בעל אמצאה "לבוא מכוחה". המסקנה אליה הגיע הבוחן היא כי לא ניתן לראות בבעלים של המכונה כבעל-אמצאה במשמעו בחוק הפטנטים וכמי שזכאי לבקש פטנט.

15. המערער ביקש להישמע לפני רשם הפטנטים. התקיימו לפני הרשם שני דיונים (קדם-דיון ודיון). בין לבין הגיש המערער עיקרי טיעון ונספח.

ביום 15.3.2023 ניתנה החלטת הרשם לדחות את ההשגה ולהורות על סירוב הבקשות לרישום (החלטת הרשם או ההחלטה).

החלטת הרשם

16. נקודת המוצא בהחלטת רשם הפטנטים – בהתאם לעמדה העובדתית של המערער (שיכונה להלן גם: **המבקש**) במסמכים ובדיון – היא כי המערער אינו ממציא האמצאות בגין הוגשו בקשות הפטנט, וכי אלה הומצאו על ידי המכונה, DABUS, ללא מעורבות אנושית. במקביל מציין המערער כי הוא ממציא המכונה ובעל הזכויות בה, לרבות בתוכנה ובפלט שלה.

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

17. הרשם הפנה להוראות הדין, להיסטוריה חקיקתית ועוד. בהחלטתו צוין ונמצא בין השאר:
- א. סעיף 20 לחוק הפטנטים קובע כי אם רשם או בוחן רואים כי אמצאה אינה כשירה לפטנט או שהבקשה אינה ממלאה אחר ההוראות שבסימן א' לאותו פרק, יודיעו למבקש על העילה או על הליקויים. הוראת 11(ב) לחוק אשר קובעת כי על מבקש להראות את מקור זכותו, נמצאת בסימן א' לאותו פרק בו נמצא סעיף 20 ומשכך, אם יש קושי בנוגע לקיום סעיף 11(ב) מדובר בליקוי בבקשה שעליו יש להודיע למבקש.
- ב. לפי סעיף 11(ב) לחוק, על מגיש בקשה שאינו הממציא עצמו מוטל להודיע "כיצד היה לבעל האמצאה". לאור הגדרת "בעל אמצאה", מקור הזכות שניתן לציין בבקשת פטנט יכול להיות רק אחד מאלה: "מכוח הדין", "על פי העברה" או "על פי הסכם".
- ג. פרשנותו של המונח "ממציא", מונח שאין לו הגדרה בחוק, מתחילה בלשון החוק ובפרט במשמעות הטבעית שלה.
- א. המשמעות הרגילה והטבעית של המילה "ממציא" מתייחסת לאדם, בן אנוש. ההגדרה במילון אינה מלמדת כי משמעותה הטבעית של המילה כוללת מכונה (בעניין זה לא קיבל הרשם את עמדת הבוחן כי המילה ממציא סובלת פרשנות המתייחסת למכונה כממציא).
- א. המקומות הספורים בחוק הפטנטים שבהם נזכר "ממציא" מעידים על כך שהכוונה הייתה לבן אנוש: הזכות לציון שם הממציא, התייחסות החוק ל"שאיור" של ממציא והתייחסות למקרה שבו הממציא "דורש" או "מוותר".
- א. הדין בישראל אינו דורש שמבקש פטנט יפרט מיהו הממציא, אולם אין בכך כדי לשנות את העובדה שהפרשנות הפשוטה של המילה "ממציא" בחוק הפטנטים היא בן-אנוש.
- ד. ההיסטוריה החקיקתית של סעיף 11(ב) לחוק בהקשר הוספת המלים "הבאים מכוחו", מדגישה את העובדה שנקודת המוצא של החוק היא שזכותו של בעל אמצאה לבקש פטנט התגלגלה לידי מהממציא בדרכים שפורטו. לפי החוק, כל אמצאה מתחילה בממציא שהוא כאמור בן אנוש, ויכולה להתגלגל לידי בעל אמצאה שאינו הממציא, בדרכים שנזכרות בהגדרת "בעל אמצאה".
- א. הדרך שצוינה על ידי המבקש (המערער) בבקשות הפטנט כדרך שבה היה לבעל האמצאה היא "העברה". אלא שגם לשיטתו DABUS אינה בעלת כשרות לבצע פעולה משפטית של העברת זכויות.

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

11. המבקש טוען כי היה לבעל אמצאה "מכח הדין", כאשר הדין הרלוונטי הוא דוקטרינה מהמשפט המקובל המכונה "Doctrine of Accession"¹. לשיטת המבקש, קמה לו זכות בעלות על האמצאות מתוך בעלותו על המכונה אשר יצרה אותן, ולמעשה אין כלל צורך בהעברה מהמכונה אליו. אין צורך להכריע בשאלת תחולת הדוקטרינה האמורה בענייננו, שכן גם אם תאמר שיש לדוקטרינה תחולה, היא אינה יכולה להוות דין המקנה למבקש זכות להגיש בקשה לפטנט, שכן בעל אמצאה לפי חוק הפטנטים רוכש את זכותו באמצאה מממציא אנושי.
18. ההחלטה מביאה את טיעוני המבקש לגבי פרשנות תכליתית. המבקש טען כי פרשנות שתאפשר הגנה על אמצאות שנעשו על ידי בינה מלאכותית היא אפשרית לפי לשון החוק ועולה בקנה אחד עם תכלית החקיקה לעודד ממציאים לגלות לציבור את אמצאתם בתמורה למונופולין מוגבל בזמן. לטענת המבקש, אם לא תינתן הגנה לאמצאות שנוצרו על ידי מכונה, יקטן התמריץ לפיתוח מכונות כאלה, יגדל התמריץ של בעלי המכונות לשמור את תוצריהן כסוד מסחרי, ולא יפותחו תוצרים אשר לא ניתן לשמור כסוד בגלל העדר אפשרות להגן עליהם.
- הרשם ציין כי טענותיו של המבקש כבדות משקל, אך הרחבת ההגנה הקבועה בחוק מעוררת שאלות מדיניות שיש להותירן להכרעת המחוקק. עוד צוין בהחלטה, כי העמדה לפיה הגנת פטנט לאמצאות שנעשו על ידי מכונה תגשים את תכליות דיני הפטנטים אינה מוסכמת על הכל ומעוררת שאלות רבות בהקשרים שונים.
- תוך הפנייה למסמך מחודש מאי 2020 של ארגון הקניין הרוחני הבין-לאומי (WIPO), הזכיר הרשם כמה מהשאלות המתעוררות: (1) האם לאור קצב ההתפתחות הגבוה של טכנולוגית הבינה המלאכותית והקושי לצפות את ההשפעות של מדיניות שתינקט, ראוי להכריע בשאלות אלו כבר עתה או שיש להמתין להבנה טובה יותר של הטכנולוגיה והשפעותיה? (2) האם מערכת התמריצים המעוגנת בדיני הפטנטים היא המתאימה לעידוד יצירה של אמצאות שנעשו על ידי בינה מלאכותית ללא מעורבות אנושית או שמא יש ליצור זכות מיוחדת (sui generis) להגנה על אמצאות כאלה? (3) במקרה שההגנה

¹ טיעון זה לא נכלל במקור בבקשות הפטנט והועלה בהמשך.

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

- 1 על אמצאות בינה מלאכותית תיעשה באמצעות דיני הפטנטים הנוהגים היום, האם על
2 החוק לאפשר או לדרוש רישום של הבינה המלאכותית כממציאה בבקשה או שיש לדרוש
3 רישום גורם אנושי? ואם כן, מיהו הגורם האנושי המתאים? האם יש צורך לשנות את
4 הקריטריונים הקבועים בחוק לרישום פטנט?
5
6 הרשם הוסיף, כי בכל מקרה לא ניתן לדבר על הגשמת תכליות הדין להפצת ידע ועידוד
7 חדשנות, מבלי להתייחס להיבט הבינלאומי של דיני הקניין הרוחני. צוין כי דיני הפטנטים
8 בישראל מיישמים עקרונות שנקבעו במסגרות בינלאומיות המסדירות היבטים שונים של
9 דיני הקניין הרוחני בכלל ודיני הפטנטים בפרט, וכי פעמים רבות הם נשענים על הסדרים
10 דומים במשפט המשווה.
11
12 עוד צוין, כי כיום לא קיימים כללים מקובלים להגנה על אמצאות שנעשו על ידי בינה
13 מלאכותית ללא ממציא אנושי, וכי מרבית המדינות בהן נדון העניין סירבו לרישום פטנט
14 על אמצאה שנעשתה ללא כל מעורבות אנושית. הרשם גם סקר את המצב לגבי בקשות
15 פטנט מקבילות של המערער שהוגשו בארה"ב, אנגליה, האיחוד האירופי (משרד הפטנטים
16 האירופי, וה-Board of Appeal), אוסטרליה וגרמניה.
17
18 לשיטת הרשם, גם אם יש טעם בטענה שדיני הפטנטים מתאימים לתמרוץ יצירת מכוונות
19 היוצרות אמצאות וגילוי תוצריהן לציבור, "ספק אם הגנה על אמצאות כאלה על ידי מספר
20 קטן של מדינות תגשים את תכלית דיני הקניין הרוחני" (סעיף 46 להחלטה). הרשם מצא
21 כי בהיעדר הסכמה בינלאומית לגבי ההסדר הרצוי בסוגיה זו, לא יהיה נכון לעגן זאת בדין
22 הישראלי על דרך של פרשנות החוק, עיגון שאף ייצור א־סימטריה בין ישראל למדינות
23 אחרות ויביא לכך שאמצאות יציר מכוונת AI יהיו נחלת הכלל ברוב העולם, אך בישראל
24 יהיו כפופות לזכויות הבלעדיות שמעניקה הגנת הפטנט.
25
26 הרשם סיכם בעניין זה: "הכרה בבינה מלאכותית כממציאה בבקש[ת] פטנט או רישום
27 פטנט על אמצאה שנעשתה ללא מעורבות אנושית כלשהי צריכה להימסר למחוקק שיכריע
28 בשאלות המדיניות שהוצבו לעיל ובהתייחס לדין המשווה ולסטנדרטים הבין-לאומיים, וזאת
29 לאור אופיו הגלובלי של תחום הקניין הרוחני מחד ומאפייני הכלכלה והתעשייה בישראל
30 מאידך" (סעיף 48 להחלטה).

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

1
2 20. על רקע כל האמור הגיע הרשם למסקנה כי צדק הבוחן בקביעתו שלנוכח הנתונים שצוינו
3 בבקשות עצמן, לא ניתן לקבלן לרישום. השגת המערער על החלטת הבוחן נדחתה ונקבע
4 כי בקשות הפטנט יסורבו לרישום.

5
6 לפני חתימה הבהיר הרשם כי החלטתו "איננה עוסקת בשאלה איזו מעורבות אנושית
7 נדרשת על מנת שאדם ייחשב כממציא באמצאה שנעשתה בסיוע של מכונה", שאלה אשר
8 תיוותר למקרה המתאים (סעיף 78 להחלטה).

9

הערעור

10
11 21. בהודעת הערעור נטען כי שגה הרשם בקובעו ש"ממציא" לפי החוק אמור להיות בן אנוש;
12 בדחותו עמדה, אותה קיבל הבוחן, שהמילה "ממציא" כוללת גם מכונה; בכך שלא החיל
13 כללי פרשנות תכליתית לאור מטרת דיני הפטנטים לעודד חדשנות ולתמרץ ממציאים
14 לגלות את אמצאתם; משלא הביא בחשבון שיקולים מערכתיים לאסדרת תחום האמצאות
15 וטוהר הפנקס; בכך שלא הכריע בשאלת תחולת Doctrine of Accession; משנתן משקל
16 יתר לדחיית הבקשות המקבילות במדינות אחרות; ועוד.

17

18 22. לשיטת המשיב, מן הדין לדחות את טיעוני המערער ולהותיר את ההחלטה על כנה.
19 תשובת המשיב התייחסה לגוף טיעוני הערעור.

20

21 23. לתיק הוגשה בקשת הצטרפות להליך כ"ידיד בית המשפט" מטעם מכון שלום למחקר
22 השוואתי, ממרכז אליהו למשפט וטכנולוגיה בקריה האקדמית אונו.

23

24 כמו כן הגיש המערער בקשה לצירופן של ראיות נוספות.

25

26 24. התקיים בערעור דיון בעל פה שבו הועלו טיעונים, בוארו עמדות ונדונו שאלות שונות
27 בהקשר הערעור.

28

29

30

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

דין

הערה מקדימה

25. לפי הדין בישראל, מי שמגיש בקשה לפטנט אינו חייב לציין בבקשה את שמו של הממציא. המערער התייחס לסוגיה זו בטיעוניו, כאשר הוא רואה בכך ייחודיות של הדין המקומי שיכולה לאפשר קבלת תוצאה שונה מזו שהתקבלה במדינות ושיטות משפט אחרות.

26. אכן, ברמה העקרונית ניתן בישראל לציין רק את שם מגיש בקשת הפטנט ולא את שם הממציא. אלא שלמרות העדר החובה לעשות כן, המערער ציין בבקשות הפטנט "שם ממציא", וכתב את כינויה של המכונה. הדבר הוביל באופן כמעט מיידי לדיון בשאלה אם מכונה יכולה להיות ממציא לפי דין הפטנטים הישראלי.

27. אלמלא צוין שם ממציא, ייתכן שהייתה מתבצעת בחינת כשירות לפטנט; היינו, בדיקה אם מתקיימים לגבי כל אחת מהאמצאות תנאיו של סעיף 3 לחוק הקובע כי אמצאה היא כשירת פטנט אם היא "חדשה, מועילה, ניתנת לשימוש תעשייתי ויש בה התקדמות המצאתית". בדיקה כזו לא נעשתה בענייננו.

ייתכן שבחינת מסוג זה הייתה מובילה באופן ישיר יותר לדיון בשאלות מהותיות בסוגיה של הפרק, ובכלל זאת – האם ועד כמה יש צורך במעורבות אנושית בפעולת הבינה המלאכותית על מנת לתת הגנה לפי דיני הפטנטים, כיצד יש להתייחס לאמצאות ש"הומצאו" באמצעות בינה מלאכותית, ועוד (השוו: בקשת ד"ר ת'אלר למרשם זכויות היוצרים בארה"ב לגבי תמונה שנוצרה על ידי מכונת בינה מלאכותית אחרת שפותחה על ידו ("Creativity Machine") בה צוינה המכונה כיוצר והוא עצמו כבעלים; בקשתו נדחתה על ידי משרד זכויות היוצרים בארה"ב (United states copyright office), שכן יוצר חייב להיות בן אנוש. הדחייה אושרה בערכאות, לרבות בית המשפט לערעורים של מחוז קולומביה (United States court of appeals for the district of Columbia)².

ודוק: אין חולק שיש אמצאות רבות אשר ב"יצירתן" מעורבים כלים לא אנושיים כמו מחשבון כיס פשוט או מחשבים רבי עוצמה וכשירותן לפטנט אינה שנויה במחלוקת³. מהו, אם

² Thaler v. Perlmutter, 130 F.4th 1039 (D.C Cir. 2025). פנייה לבית המשפט העליון של ארצות הברית בנושא זה הוגשה ב-21.7.2025 בתיק 25-449.
³ עמ' 10 לפרוטוקול הדיון בערעור.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

- 1 בכלל, קו הגבול בין מקרים שבהם נעשה שימוש למשל במחשב רב עוצמה למקרה שבו
2 מעורבת בינה מלאכותית? מה, אם בכלל, רמת המעורבות האנושית שאנו מצפים לה?
3
- 4 האם נרצה לתת הגנת פטנט לאמצאות שנוצרו "באמצעות" בינה מלאכותית (ומה משמעות
5 המילה "באמצעות", עמ' 28 ש' 27 – עמ' 30 ש' 13)? (האם זה ישרת את תכליות דיני
6 הפטנטים? האם יש מקום לשינוי תכליות דינים אלה?
7
- 8 28. ההסבר העיקרי שניתן בדיון לבחירה לציין "ממציא" בטופס הבקשה, היה רצון לגילוי מלא,
9 הימנעות מהסתרה ושמירת "טוהר הפנקס" (עמ' 9 ש' 22-27, עמ' 17 ש' 17, עמ' 26 ש'
10 15). חשיבות עיקרון הגילוי ידועה ואינה שנויה במחלוקת. אך ייתכן כי לצורך כך די היה
11 בתיאור מלא במסמכים המוגשים ביחד עם טופס הבקשה.
12
- 13 מענה מעשי יותר למהלך ניתן בהמשך, כאשר צוין כי במקרים שבהם תובעות בקשות
14 פטנט דין קדימה מבקשות במדינות אחרות ובאותן מדינות חייבים לציין שם ממציא (וכך
15 בענייננו), "זה נכנס כך לרקורד בישראל" (עמ' 18 ש' 8-15). מענה זה יכול להעלות על
16 הדעת ניסיון לאתגר את העניין על דרך בקשת פטנט שתוגש תחילה בישראל (ור' עמ' 51
17 ש' 5-6).
18
- 19 29. מכל מקום, נקודת המוצא בדיון הייתה ההצהרה כי המכונה, והיא בלבד, המציאה את
20 האמצאות מושא בקשות הפטנט. המערער מאמין בכך באמונה שלמה ואינו מייחס לעצמו
21 מעורבות שיש בה כדי להוביל למסקנה אחרת (עמ' 20 ש' 26 – עמ' 21 ש' 6, עמ' 21 ש'
22 27-24, עמ' 27 ש' 28 – עמ' 29 ש' 2).
23
- 24 סעיף 11(ב) לחוק הפטנטים – כללי
- 25 30. כמצוטט לעיל, סעיף 11(ב) לחוק הפטנטים קובע, כי אם מבקש פטנט איננו הממציא, עליו
26 להודיע בבקשת הפטנט "כיצד היה לבעל האמצאה".
27
- 28 31. הודעה לגבי הדרך שבה מבקש הפטנט היה לבעל האמצאה, צריכה להתיישב עם האופן
29 שבו מאפשר החוק הכרה בבעל אמצאה שאינו הממציא.
30

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

- 1 דרך זו נמצאת בהגדרתו של "בעל אמצאה". כנזכר לעיל, בעל אמצאה מוגדר כמי שהוא
2 "הממציא עצמו או הבאים מכוחו והם מי שזכאי לאמצאה מכוח הדין או על פי העברה או
3 על פי הסכם".
4
- 5 32. מקובלת עלי עמדתו של הרשם, כי "מי שזכאי לאמצאה מכוח הדין או על פי העברה או על
6 פי הסכם" ייחשב שכמי ש"בא מכוחו" של הממציא (סעיף 33 להחלטה; עמ' 4 ש' 13-8
7 לדיון מיום 2.8.2022 שהתקיים לפני הרשם, מע' 11). הרשם לא הלך בדרכו של הבוחן
8 אשר סבר כי מדובר בדרישות מצטברות ולכן כי על מבקש שאינו ממציא להראות הן זכאות
9 (מכוח דין, העברה או הסכם) והן כי "בא מכוחו" של הממציא.
10
- 11 אם כך, על מבקש פטנט שאינו הממציא להראות זכאות מכוח דין, העברה או הסכם.
12
- 13 בקשות הפטנט בראי סעיף 11(ב) לחוק
- 14 33. בהינתן עמדתו של המערער כי הוא איננו הממציא ולנוכח הוראות חוק הפטנטים, בקשות
15 הפטנט נדרשו לדרך שבה מבקש הפטנטים היה לבעל האמצאות.
16
- 17 בבקשות נכתב כי המערער הוא בעל האמצאה מכוח העברה (assignment).
18
- 19 34. העברה היא אכן אחת האפשרויות הנזכרות בהגדרת בעל אמצאה. דא עקא, אפילו לשיטת
20 המערער עצמו, יש קושי בהצהרה האמורה בדבר הדרך שבה היה לבעל האמצאה.
21 המערער סבור כי הממציאה היא המכונה DABUS, אולם הוא אינו טוען כי המכונה יכולה
22 לבצע פעולה של "העברה".
23
- 24 35. המערער טוען כי הבוחן והרשם לא היו צריכים להרהר כלל אחר ההצהרה לגבי דרך
25 ההעברה, לנוכח הוראת סעיף 76 לחוק הפטנטים הקובעת חזקה כי מגיש הבקשה הוא
26 בעל האמצאה כל עוד לא הוכח ההיפך, ובפרט כך כאשר מדובר בבקשות פטנט המוגשות
27 מכוח דין קדימה כבעניינו.
28
- 29 36. לא מצאתי לקבל טענה זו. סעיף 17(א) לחוק הפטנטים קובע כי על הבוחן לבחון אם בקשת
30 פטנט עונה על דרישות שונות ובהן קיום הוראות סימן א' לפרק ג'. לפי סעיף 17(א) הבוחן
31 יכול לקבל את הבקשה רק אם "שוכנע" כי התקיימו הדרישות. סעיף 20 לחוק מתייחס
32 למקרה בו בוחן או רשם "ראו" קושי בבקשה מבחינת כשירות לפטנט או קיום הוראות סימן
33 א' לאותו פרק.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

- 1
- 2 הדרך שבה נוסחו בקשות הפטנט 'הציפה' מיידית סימן שאלה בסוגיות אלה, קושי שהבוחן
- 3 והרשם לא יכלו שלא "לראותו" וממילא היה עליהם להידרש אליו. המערער טוען כי לא
- 4 היה על הרשם להידרש לשאלת ההעברה כפי שאינו בוחן מערכת התקשרות בין עובד
- 5 למעביד במקרה של אמצאת שירות; אך המשל אינו מתאים לנמשל, שכן מקרה של
- 6 אמצאת שירות והתקשרות בין עובד ומעביד אינו מעלה קושי מתוך עצמו. המערער מעמיד
- 7 על נס את עקרון טוהר הפנקס ותולה בו את הסיבה לכך שבקשות הפטנט כללו שם של
- 8 ממציא. הרשם, האמון על טוהר הפנקס, אינו אמור להתעלם מקושי אפשרי שמתגלה
- 9 לעיניו כבר בראשית התהליך.
- 10
- 11 37. המכונה, DABUS, אינה יכולה לבצע פעולה של "העברה". האפשרות כי כך הפך המערער
- 12 לבעל אמצאה הוסרה מהפרק (עמ' 47 ש' 18-25).
- 13
- 14 מטעם דומה, לא עלתה כלל טענה שהמערער זכאי לאמצאה "על פי הסכם" (עמ' 47 ש' 18).
- 15
- 16
- 17 38. האפשרות היחידה בהגדרת 'בעל אמצאה' שיכולה להיות רלוונטית, לדידו של המערער
- 18 עצמו, היא זכאות מכוח דין.
- 19
- 20 בגלגולה העדכני לפני הרשם, טענת המערער היא שהמכונה היא "הממציא" וכי זכאותו
- 21 שלו היא מכוח דין. המערער ביקש לבסס את זכאותו מכוח הדין על דוקטרינה מהמשפט
- 22 המקובל הידועה כ-"Doctrine of Accession".
- 23
- 24 39. הרשם פסק כי "ממציא" לפי חוק הפטנטים הוא בן אנוש, כי מכונה אינה יכולה להיחשב
- 25 כ"ממציא" וכי לפיכך לא ניתן לרכוש מכוחה של מכונה זכאות לאמצאה, גם לא מכוח
- 26 הדוקטרינה. לנוכח מסקנה זו השאיר הרשם בצריך עיון את השאלה אם יכולה להיות
- 27 לדוקטרינה האמורה תחולה בענייננו.
- 28
- 29 המערער חולק על כך. לטענתו, אין מניעה ואף ראוי לפרש את המונח "ממציא" בחוק
- 30 הישראלי ככזה המכיל גם מכונה. לכך נפנה עתה.
- 31

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

מיהו ממציא?

כלל:

40. המערער טוען כי המכונה בלבד הייתה הממציא של האמצאות שבבסיס בקשות הפטנט.

למרות מרכזיותו, המונח "ממציא" אינו מוגדר בחוק הפטנטים. האם המונח "ממציא" לעניין החוק יכול לכלול מכונה, שאינה בת אנוש? האם לעניינו של החוק יכולה מכונה להיחשב כממציא ולא רק כלי עזר של ממציא?

41. פרשנות חקיקה ישראלית נעשית מזה שנים על יסוד תורת הפרשנות התכליתית. "יש לפרש חוק בהתאם ללשונו ולתכליתו; על הפרשנות להיות אפשרית מבחינת לשון החקיקה ולהגשים באופן מיטבי את תכליתה" (בג"ץ 244/23 **האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' משטרת ישראל** (14.12.2025), סעיף 18). יש בפסיקה הבדלי גוונים ודגשים ביישום תורת הפרשנות (למשל: דנ"מ 5331/24 **רשות האוכלוסין וההגירה נ' קלמנט** (7.12.2025) (עניין **קלמנט**); רע"פ 2384/24 **שריתח נ' מדינת ישראל** (3.4.2025); בג"ץ 5158/21 **גורטלר נ' שר הרווחה** (28.12.2023) (עניין **גורטלר**), סעיף 18).

"נקודת המוצא של הפרשנות התכליתית היא בחינת לשון החוק, ובמרחב הפרשנויות האפשריות נכללות רק פרשנויות המעוגנות בלשון החוק (אף אם עיגון מינימאלי). מבין הפרשנויות האפשריות יש לבחור בזו המגשימה את תכליות החוק" (בר"מ 4413/23 **מדינת ישראל רשות המיסים נ' נוימן** (4.11.2025) (עניין **נוימן**), סעיף 42 והאסמכתאות המובאות שם, לרבות פסק הדין המוכר והמנחה בעניין זה: ע"א 165/82 **קיבוץ חצור נ' פקיד שומה רחובות**, פ"ד לט(2) 70 (6.5.1985)).

"נקודת המוצא במלאכת פרשנותו של דבר חקיקה היא בבחינת לשונו, כאשר יש לפרש את החוק רק בפרשנות אותה לשון החוק יכולה "לשאת". כאשר הלשון יכולה לשאת יותר מפרשנות אחת, נוצר מתחם פרשנויות אפשריות שביניהן נדרש הפרשן להכריע. לצורך כך עליו לבחון את תכליתו של דבר החקיקה ולבחור בפרשנות המיטיבה להגשים את התכלית שנמצאה" (עע"מ 816/23 **עיריית פתח תקווה נ' אנטרפוניט מערכות 2004 בע"מ** (1.1.2025) (עניין **עיריית פתח תקווה**), סעיף 29).

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

- 1 לשון
- 2 42. נקודת המוצא במעשה הפרשנות – בחינת לשון החוק – נועדה למפות את הגבולות: היא
- 3 קובעת את "היקף המשמעויות שהלשון 'סובלת', כלומר את 'מתחם האפשרויות הלשוניות';
- 4 לא תינתן לחוק משמעות משפטית הנופלת מחוץ לגדר הנסבל" (אהרן ברק **פרשנות**
- 5 **במשפט כרך שני – פרשנות החקיקה** (1993) (ברק), עמ' 98).
- 6
- 7 43. בבחינת מתחם הפרשנויות הלשוניות ניתן לתת את הדעת למגוון היבטים וכלים: כללי
- 8 הדקדוק המקובלים, מילונים ומקורות לשוניים אחרים; משמעויות "טבעיות" הנוהגות
- 9 בלשון הבריות ומשמעויות קיימות גם אם יוצאות דופן; משמעות מפורשת ומשמעות
- 10 משתמעת; כללים כגון פרשנות על רקע הקשר המילה או הביטוי שאותם בוחנים; התקופה
- 11 שבה מתבצעת מלאכת הפרשנות ושינויים שחלו במובנה של הלשון; ועוד (ר' **ברק עמ'**
- 12 **139-97** ופסיקה ענפה).
- 13
- 14 44. במקרה שלפנינו, הלכה למעשה הגיעו הבוחן והרשם למסקנה דומה, גם אם הדברים אינם
- 15 מנוסחים כך. עיון בהנמקות מעלה כי שניהם סברו שהפרשנות המתבקשת על ידי המערער
- 16 למונח "ממציא" חורגת ממתחם האפשרויות הלשוניות האפשריות.
- 17
- 18 45. הבוחן אמנם סבר כי לנוכח ההגדרה המילונית יכולה המילה "ממציא" מבחינה לשונית
- 19 לשאת גם פרשנות הכוללת מכונה, ואף כתב כי משכך ומשלא ראה סתירה בין פרשנות זו
- 20 ובין תכליות החוק, ניתן להכיר במכונה כממציא (סעיף 6.5 למכתב הסירוב מע/5). אולם
- 21 בפועל מצא עצמו הבוחן "נבלם" כאשר ניסה ליישם את מסקנתו זו בהגדרת "בעל
- 22 אמצאה". הבוחן מצא כי לפי שאין למכונה אישיות משפטית, לא ניתן "לבוא מכוחה", ביטוי
- 23 אותו פירש באופן שונה מפרשנותו על ידי הרשם (סעיף 7.8 למכתב הסירוב).
- 24
- 25 נראה כי אמירתו של הבוחן כי ניתן לפי החוק להכיר במכונה כ"ממציא" נבעה מכך שהבוחן
- 26 מיקד את שלב הבחינה הלשונית במשמעות המילונית מילולית של המילה וסבר כי זו יכולה
- 27 להכיל גם מי שאינו בן אנוש. אולם שלב הבחינה הלשונית אינו מתמצה באפשרויות
- 28 מילוניות מילוליות; הבחינה נעשית בין השאר על רקע הקשרה של המילה הנבחנת בדבר
- 29 החקיקה. קריאת המונח בהקשר החוק (הגדרת "בעל אמצאה"), היא שהובילה את הבוחן
- 30 לסוף הדרך ולסירוב הבקשות.

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

1
2 46. דרכו של הרשם הייתה אחרת. הרשם נתן דגש ל"משמעות הטבעית" של לשון החוק, סבר
3 "כי ההגדרה במילון הניחה שתמיד ממצא הוא בן-אנוש שכן עד לאחרונה כלל לא הייתה
4 אפשרות אחרת" (סעיף 23 להחלטה) וציין כי גם אם הגדרות מילוניות אינן מציינות
5 במפורש בני אדם, הרי ש"מובנה הרגיל של המילה מתייחס לאדם" (סעיף 25) (השוו:
6 הערת הרשם בדיון לגבי הדרך שבה ניתן או יש לקרוא את המילוליות; עמ' 2 ש' 9-19
7 לפרוטוקול מיום 2.8.2022, מע/11).

8
9 בהחלטה הודגש, כי נקודת המוצא לפרשנות חקיקה היא לשון החוק "ובפרט **המשמעות**
10 **הטבעית** של לשון החוק" (סעיף 20 להחלטה; ההדגשה היא במקור – ת.א.), והובא ציטוט
11 מספרו של פרופ' ברק לגבי שימוש המחוקק בלשון המקובלת על הציבור ולכן מתן משמעות
12 מקובלת ורגילה לחקיקה. בהמשך התייחס הרשם למשמעות הטבעית ולמובן הרגיל של
13 המונח (ככזה שאינו כולל מכונה).

14
15 47. בעניין אחרון זה יש לחדד: קיימת אמנם הנחה כי המחוקק עושה שימוש בלשון המקובלת
16 על הבריות ומדבר "בלשון בני אדם", ואף יש לכך משמעות וחשיבות בתהליך הפרשני (ר'
17 בהמשך). עם זאת וגם בהתאם לספרו של פרופ' ברק ממנו צוטט בהחלטה, בשלב שבו
18 נקבע מתחם האפשרויות הלשוניות על הפרשן להביא בחשבון לא רק את המשמעות
19 הרגילה של הלשון אלא גם משמעות שאינה כזו (**ברק**, עמ' 117 ועמ' 135-136; ר' לעניין
20 זה גם אהרן ברק **פרשנות תכליתית במשפט** (2003) עמ' 150). יתכנו מקרים שבהם
21 בסופו של יום תוביל תכלית החקיקה לשימוש במובן שאינו הטבעי והרגיל של הלשון.

22
23 48. המחלוקת בשאלה אם המשמעות המילונית של המילה 'ממצא' יכולה לכלול גם מכונה,
24 איננה בעלת השלכה מעשית בענייננו. הן הבוחן והן הרשם הגיעו למסקנה כי לא ניתן
25 לקבל את עמדת המערער מתוך שבחנו את הקשר המונח. הבוחן נדרש לניסוח הגדרת
26 "בעל אמצאה" וסבר כי הביטוי "הבאים מכוחו" אינו יכול להיות מיוחס למכונה. הרשם
27 נדרש להוראות אחרות בחוק הפטנטים שבהן מופיעה המילה "ממצא", מהן למד כי ממצא
28 אינו יכול לכלול מכונה.

29

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

49. לא בכדי פעלו כך הבוחן והרשם. שלב הבחינה הלשונית מתבצע על רקע הקשר של המילה הנבחנת בדבר החקיקה. בפרשנות חוק, "דרוש יותר מאשר פירוש כל מילה כשהיא לעצמה" (ע"א 282/73 פקיד השומה, חיפה נ' אריסון, פ"ד כח(1) 789 (18.3.1974), עמ' 793), המילה נבחנת בהקשר, וזאת כחלק מהשלב הלשוני.

5

"פירוש המלה [...] במילון [...] הוא בעל משמעות וניתן להסתמך עליו, אבל כאשר מופיעה המלה בחיקוק אין הפירוש שבמילון הדבר הבלעדי הקובע ויש לפרש את המלה בהקשר בו היא מופיעה" (ע"א 362/79 מנהל המכס והבלו נ' טלרד, תעשיות טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע"מ, פ"ד לה(2) 57 (17.12.1980), בעמ' 59). "בבחינת לשון החקיקה, אין לבודד את המילה נושא הפרשנות מההקשר שבו היא מצויה בהוראת החוק, מאחר שלא ניתן לעמוד על משמעותו של ביטוי אלא בהקשר המלא שלו" (בג"ץ 8987/22 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת (2.1.2025), סעיף 166).

13

"לא ניתן לעמוד על משמעותו של מונח ולפרשו אלא בהקשר הדברים שלו. משתנה העניין, אף פירושו של מונח יכול להשתנות" (ע"פ 146/64 היועץ המשפטי לממשלה נ' סלאמה, פ"ד יח(4) 501 (9.12.1964), עמ' 504). בלשונו של השופט (כתוארו אז) זוסמן, שאליה מפנים רבים: "דיבור שבחיקוק הוא יצור החי בסביבתו. הוא מקבל צביונו מהקשר הדברים [...]" (בג"ץ 58/68 שליט נ' שר הפנים, פ"ד כג(2) 477 (23.1.1970), סעיף 14 לפסק דינו).

20

50. ההקשר הלשוני⁴ של ביטוי הוא החוק שאותו באים לפרש.

22

"כלל גדול הוא שיש לפרש כל חוק [...] כחטיבה שלמה אחת [...] הפרשנות הטבעית ביותר והנכונה ביותר של חוק היא לפרש חלקו האחד על-ידי חלק אחר של אותו החוק, כי בכך מובעת על הצד הטוב ביותר כוונת המחוקק'..." (ע"א 7909/16 סיף מתכות בע"מ נ' הממונה האזורי - אגף המכס ומע"מ (26.4.2018), סעיף 23, המצטט את דברי השופט ח' כהן בע"פ 428/74 דדש נ' עירית ירושלים, פ"ד כט(2) 23 (4.3.1975), שבתורם כוללים מובאה מתורגמת מהמשפט האנגלי). "בעסקנו בפרשנות, אנו מציגים לעצמנו שאלה זו: מה פירושו של מונח פלוני זה בחיקוק שאנו דנים בו, בהקשר בו הוא

29

⁴ להבדיל מהקשר לבר-לשוני (ברק, עמ' 106).

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

- 1 עומד?" (ע"פ 94/65 תורג'מן נגד היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד יט (3) 57 (9.9.1965),
2 עמ' 80). ור' גם עניין קלמנט, סע' 43-45.
3
4 51. אנו עוסקים בחוק הפטנטים. המונח "ממציא" אינו מוגדר בו, אך מופיע במספר מהוראותיו.
5
6 יש הוראות בחוק הפטנטים אשר מתייחסות ל"שאייריו" של ממציא:
7
8 "ממציא שעל אמצאתו נתבקש פטנט, או שאיריו, רשאים לדרוש כי יצויין שמו של
9 הממציא בפירוט, בפנקס ובתעודת הפטנט,...." (סעיף 39 לחוק).
10
11 "דרשו ממציא או שאיריו את ציון שם הממציא..." (סעיף 40 לחוק).
12
13 המונח "שאייריו" של ממציא, שאף הוא אינו מוגדר בחוק⁵, מרמז כי מדובר באדם, ואף
14 באדם שהוא בן אנוש (שהרי "מקום שמדובר באדם – אף חבר-בני-אדם במשמע", סעיף
15 4 לחוק הפרשנות, תשמ"א-1981; והכל, "אם אין הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין
16 הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם חוק זה", סעיף 1 לחוק הנ"ל).
17
18 52. יש בחוק הפטנטים גם הוראות המייחסות לממציא פעולות מסוימות.
19
20 סעיף 39 לחוק שצוטט לעיל, נוגע למקרה שבו ממציא (או שאיריו) "דורש" כי שמו יצוין.
21 סעיף 42 לחוק פוסל אפשרות להתנות באופן חוזי על הזכות לציון שם הממציא בקובעו:
22 "התנאה שלפיה מוותר הממציא על הזכות לדרוש ציון שמו אין לה תוקף". פעולות של
23 דרישה, וויתור וגם התקשרות חוזית, מיוחסות כיום רק ל"אדם". פעולות אלה אמנם יכולות
24 להיות מיוחסות גם לחבר בני אדם ולא רק לבן אנוש, אולם לצרכינו די בכך שהמערער אינו
25 טוען כי מכונה יכולה לבצען.
26
27 53. עוד ניתן להזכיר כי לפי סעיף 11(ב) לחוק, במקרה שבו מבקש הפטנט הוא "אדם שאיננו
28 הממציא", עליו להודיע כיצד היה לבעל האמצאה. השימוש במילה "אדם" בסעיף זה נעשה
29 לגבי מבקש פטנט אולם ההנגדה הנכללת בביטוי "אדם שאיננו הממציא" יכולה לרמז כי
30 הממציא אף הוא אמור להיות "אדם". לא אותרה טענה כי את המילה "אדם" בחוק
31 הפטנטים יש לפרש ככוללת "מכונה".

⁵ בסעיף 29 להחלטה מצטט הרשם הגדרה כלשהיא, כנראה לביטוי 'שאיירים', אך מקורה לא נזכר.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
54. המערער טוען כי העובדה שמכונה אינה יכולה להשתלב עם פעולות ומונחים מסוימים המיוחסים לממצא בהוראות חוק הפטנטים (דרישה, ויתור, שארים וכו'), "אינה בהכרח צריכה לאיין" אפשרות לראות גם במכונה ממצא, ולחילופין, כי על דרך פרשנות מתאימה יש לאפשר התאמת המונחים שבהוראות השונות לנסיבות שבהן הממצא אינו אנושי (סעיף 22 לערעור). אדייק כי לצרכינו הטיעון אמור להיות: לנסיבות בהן הממצא הוא מכונה (הערעור לא עסק בשאלה אם תאגיד יכול להיות ממצא והידרשות לדבר מרחיבה את היריעה מעבר לדרוש).
55. ראינו כי חוק הפטנטים מתייחס בהוראות שונות למונח ממצא במשמעות שאיננה יכולה לכלול מכונה. לפי פסיקת בית המשפט העליון, כאשר דבר חקיקה עושה בהוראות שונות שימוש באותו ביטוי, קיימת חזקה כי משמעות הביטוי בהוראותיו השונות היא זהה (עניין קלמנט, סעיף 65; ע"א 3319/94 פפר נ' הוועדה המקומית לתכנון ולבנייה רעננה, פ"ד נא(2) 581 (14.2.1997), סעיף 11; ע"א 3368/93 ונטורה נ' בולוטין, פ"ד נ(4) 452 (14.1.1997), סעיף 4; ע"פ 107/73 "נגב" - תחנת שירות לאוטומוביל בע"מ נ' מדינת ישראל, פ"ד כח(1) 640 (24.2.1974), עמ' 642; ברק, עמ' 599-600).
- חזקה זו ניתנת לסתירה אך יש לבסס תשתית שתוביל למסקנה אחרת, שהיא חריג. "אמנם יכול שיתעורר מקרה שבו מונח מסוים יתפרש באופן שונה בחיקוקים שונים, ואף לעיתים באותו חיקוק ממש, אולם זהו החריג לכלל. שכן, מבחינת האחידות והשלמות שבניסוח ולצורך הבנת המשמעות שבחוק, מקובל ורצוי שתהיה לאותו מונח המופיע בו בהקשרים שונים משמעות אחת וזהה" (רע"א 3530/21 אופטיקה הלפרין בע"מ נ' זיס (3.3.2022), סעיף 20).
56. במקרה הקונקרטי לא נערך דיון של ממש באפשרות של מתן משמעות שונה לביטוי זהה המופיע במספר הוראות באותו חוק ולא הובאה תשתית הולמת להגיע למסקנה כי מדובר במקרה שבו נכון להיום יש לבצע אבחנה בין המשמעויות שיש לתת למונח ממצא בהוראות שונות בחוק הפטנטים.

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

57. ההוראות הקונקרטיות בחוק הפטנטים אשר הערעור רוצה לקרוא בהן את המילה "ממציא" ככוללת גם מכונה הן למעשה הגדרת "בעל אמצאה" המופיעה בסעיף 1 לחוק והוראת סעיף 11(ב) לחוק. לא אותר ניתוח של הוראות אלה למול הוראות אחרות שבהן מופיע אותו ביטוי באופן שיש בו ללמד כי לנוכח ההקשר ותכלית ההוראות, זהו מקרה שבו יש לקבוע משמעות שונה לביטויים זהים באותו דבר חקיקה (ע"א 8438/09 **רובאב חברה לנכסים בע"מ נ' אחים דוניץ בע"מ**, פ"ד סה(2) 635 (19.4.2012), סעיף 26; ע"מ 8360/08 **משרד הפנים נ' היברו יוניון קולג' מכון למדעי היהדות** (30.11.2011), סעיף 22; ע"א 8265/00 **שופרסל בע"מ נ' הוועדה המחוזית לתכנון ולבניה, מחוז מרכז**, פ"ד נו(ג) 885 (20.8.2002), סעיף 35). יוער כי לפי עמדת הבוחן (שלא אומצה), ההקשר המצומצם של המשפט הקונקרטי (הגדרת "בעל אמצאה") מדגיש מסקנה הפוכה, כי ממציא אינו יכול להיות מכונה, שכן לפי קריאתו את ההגדרה, יש "לבוא מכוחו" של ממציא (נוסף על זכאות מכח העברה, הסכם או דין), והדבר אינו אפשרי לגבי מכונה.
58. המערער טוען כי יש לנקוט גמישות בפרשנותו של דין על מנת לאפשר התמודדות עם שינויים במציאות ובטכנולוגיה. ברמה העקרונית הטענה נכונה. "מילים נטענות משמעויות ופורקות משמעויות עם השנים החולפות והזמנים המשתנים, ולאותה מילה עצמה משמעויות שונות בבחירותנו ובזקנתנו" (ע"א 2622/01 **מנהל מס שבח מקרקעין נ' לבנון**, פ"ד נז(5) 309 (29.7.2003), סעיף 2 לפסק דינו של השופט טירקל). במתחם האפשרויות הלשוניות ניתן לכלול לא רק משמעות של ביטוי במועד בו נחקק אלא גם משמעויות עדכניות, ככל שבוססו. לשונה של חקיקה אינה "מוקפאת" כפי מובנה בעת חקיקתה (**ברק**, עמ' 131-132). אלא שלצורך גמישות כזו יש לכל הפחות להראות תחילה כי עם שינוי העתים אכן ניתנת לביטוי משמעות עדכנית לה טוענים (**ברק**, עמ' 134) (ויש צורך בהתקיימות נסיבות נוספות שאין צורך להידרש אליהן כאן). נכון למועד פסק דין זה לא בוסס כי המונח ממציא התעדכן בלשון הטבעית והרגילה באופן הכולל גם מכונה.
59. בהינתן האמור לעיל, ובפרט לאור קריאת הביטוי בהקשר החוק הקונקרטי, יש מי שיגיע למסקנה כי לפחות בעת הזו, מתחם האפשרויות הלשוניות של המונח 'ממציא' בחוק הפטנטים איננו כולל מכונה. מסקנה כזו מביאה לפי כל הגישות לסיום המסע הפרשני (עניין **קלמנט**, סעיף 4 לדעת המיעוט).

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

- 1 מנגד, מי שיסבור כי חרף חריגותה של המשמעות ואי התאמתה להוראות אחרות בחוק
2 הפטנטים, מתחם האפשרויות הלשוניות כולל גם מכונה בגדר הביטוי "ממציא", יעבור
3 לבחון מהי הפרשנות המגשימה באופן מיטבי את תכליות החקיקה.
4
5 נראה שעמדות שונות בפסיקה לגבי יישום תורת הפרשנות התכליתית באות לידי ביטוי
6 במידה רבה בקביעת מתחם האפשרויות הלשוניות; יכולות להיות דעות שונות בשאלה אם
7 אפשרות מסוימת נמצאת בגדר המתחם או מחוצה לו (ר' למשל עניין **קלמנט**, סע' 65-66
8 לפסק דינו של המשנה לנשיא סולברג; סעיף 1 לפסק דינו של השופט אלרון; השוו: סעיף
9 3 לפסק דינה של השופטת ברק-ארז; סע' 5-6 לפסק דינה של השופטת רונן).
10
11 60. למרות שהרשם מצא כי המשמעות המבוקשת על ידי המערער חורגת ממתחם
12 האפשרויות הלשוניות, התייחס הרשם בהחלטתו גם לטענות לגבי תכליות החוק. לכך
13 נדרש עתה.
14
15 תכלית
16 61. כאשר פונים אל תכליות החקיקה במסגרת הליך פרשנות, מקובל להתייחס לתכלית
17 סובייקטיבית ולתכלית אובייקטיבית (אבחנה שלא אותרה בטיעוני הצדדים).
18
19 התכלית הסובייקטיבית נלמדת "מכוונתו המוצהרת של המחוקק כעולה מההיסטוריה
20 החקיקתית של החוק ומדברי הכנסת" (עניין **עיריית פתח תקווה**, סעיף 36). "זוהי 'כוונת
21 המחוקק' עת נחקק דבר החקיקה הספציפי, והיא נלמדת מתוך ההיסטוריה החקיקתית,
22 כפי שהיא באה לידי ביטוי, בין היתר, בדברי ההסבר להצעת החוק, או בהתייחסות
23 המחוקקים אליה תוך כדי הליך החקיקה במליאת הכנסת או בוועדותיה" (רע"א 67114-
24 01-25 **פלוני נ' אסעד** (22.12.2025), סעיף 15). "אין מדובר בכוונה משוערת, אלא
25 במטרות שעמדו לנגד עיניו של המחוקק שעה שחוקק את הוראת החוק" (עניין **גורטלר**,
26 סעיף 19).
27
28 בראש ובראשונה ובמידת הניתן תיבחן תכליתה של הוראת החוק הקונקרטית (ר' למשל
29 עניין **נוימן**, סעיף 49; ע"א 2000/97 **לינדורן נ' קרנית – קרן לפיצוי נפגעי תאונות**
30 **דרכים**, פ"ד נה(1) 12 (19.12.1999) (עניין **לינדורן**), סע' 10-11).

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

- 1
2 אשר לתכלית האובייקטיבית, זו "כוללת את המטרות והמדיניות, את הערכים והעקרונות
3 שאותם נועד להגשים כל דבר חקיקה בחברה דמוקרטית מודרנית, כלומר, "התכלית
4 שקורא 'סביר' של דבר החקיקה במדינה דמוקרטית ייתן לו בעת מתן הפירוש" (עניין
5 גורטלר, שם).
6
7 הרשם נדרש להיסטוריה החקיקתית ובאופן פרטני להגדרת "בעל אמצאה" ולהוראת סעיף 62.
8 11(ב) לחוק. בגדר כך הפנה הרשם לדברים שנאמרו בישיבת מליאת הכנסת שבה אושר
9 החוק בקריאה שניה ושלישית, כאשר צוין שהוכנס שינוי בהגדרת "בעל אמצאה" בנוסח
10 הצעת החוק, על מנת "להדגיש את ייחודו של הממציא" ו"להדגיש ולהבליט שעיקר ההגנה
11 היא לממציא". כן הביא הרשם אמירה המתייחסת לחובתו של מגיש בקשה שאינו הממציא
12 להודיע כיצד היה לבעל האמצאה (סעיף 11(ב) לחוק), כאל "הגנה נוספת על זכות
13 הממציא", כאשר "בדרך זו יכול הרשם לעמוד על דרך גלגולה של האמצאה מידי הממציא
14 אל מבקש הפטנט ועל ידי כך לשמור על זכויותיו של הממציא במידה שנתקפחו" (סעיף
15 35 להחלטה; ד"כ (8.8.1967), (2908-2909).
16
17 מדברים אלה ומעיון בדברי הכנסת עצמם עולה כי הגדרת "בעל אמצאה" והוראת סעיף 63.
18 11(ב) נוסחו באופן שנועד לבטא רצון של המחוקק להגן על ממציא ועל זכויותיו ולהדגיש
19 את ייחודו, נוסף על האינטרס הכלכלי בהגנה על קניינו של מי שיוצר כבעל אמצאה. ההנחה
20 ממנה יצא המחוקק, כי לממציא יש 'זכויות' שעליהן יש להגן, אינה מתיישבת בנקל עם
21 התייחסות למכונה כממציא, כאשר המערער עצמו אינו טוען שיש למכונה זכויות (עמ' 10
22 ש' 12-13 לפרוטוקול מע/11; עמ' 25 ש' 16-17).
23
24 בטיעוני המערער לא אותרה התייחסות הולמת לעניין זה. התייחסותו של המערער
25 לתכליות החוק נגעה לחוק בכללותו ולא לתכלית של הוראה ספציפית. הצדדים בערעור
26 לא הרחיבו בעניינים אלה ולא התייחסו לגופן של התכליות (להבדיל מהשאלה אם התכליות
27 ישורתן על ידי עמדה כזו או אחרת).
28
29
30

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

64. על התכלית הסובייקטיבית של חקיקה ניתן ללמוד גם מתוך לשון החקיקה.

2

3 לשונה הטבעית והרגילה של החקיקה מהווה מקור ראשון במעלה, הגם שלא מקור יחיד,
4 ללמוד על התכלית. קיימת חזקה כי שימוש טבעי, פשוט ורגיל בלשון החוק "הוא המשקף
5 את תכלית החקיקה, ונותן משמעות משפטית לחוק" (ברק, עמ' 588; בע"מ
6 9752/08 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה (19.1.2009), סעיף י"ד; רע"א 4223/06
7 כץ נ' גוטליב (25.5.2008), סעיף כ"ה; בג"ץ 10980/04 איגוד הממונים על בטיחות
8 ברשויות המקומיות נ' שרת החינוך (23.1.2007), סעיף 15; ע"א 7975/98 אחוזת
9 ראשונים רובינשטיין שותפות רשומה נ' עיריית ראשון לציון (9.2.2003), סעיף 11).

10

11 "לשם הבטחת הביטחון והוודאות יש להעניק משקל כבד לתכלית חקיקה הנתפשת
12 במחשבתו של הקורא הרגיל, על פי הבנתו הרגילה את לשונו", "נדרשים שיקולים כבדי
13 משקל כדי להביא לגיבוש תכלית חקיקה שאינה תואמת את זו העולה מהלשון הרגילה של
14 דבר החקיקה" (ברק, עמ' 589).

15

16 המערער אינו חולק על כך שמשמעות רגילה וטבעית נכון להיום איננה רואה מכונה כממציא
17 לפי החוק. החזקה כי הלשון הטבעית היא המשקפת ומגשימה את תכלית החקיקה, אינה
18 מסייעת לו.

19

20 65. המערער טען, כי "את הדין צריך לפרש פרשנות תכליתית, בעוד שכבוד הרשם בחר
21 בפרשנות פשוטה וטבעית" (עמ' 44 ש' 15-16). פרשנות תכליתית אינה עומדת בהכרח
22 בסתירה למה שכינה המערער פרשנות טבעית. אדרבא – כפי שצוין, יש חזקה שהדברים
23 משתלבים.

24

25 66. אין מחלוקת כי במועד החקיקה, לא ראה המחוקק לנגד עיניו מכונה כממציא לעניין החוק
26 ולא נדרש לשאלה אם הדבר אפשרי או רצוי (מע' 11 בעמ' 16 ש' 9-13). לא ניתן בעניין
27 זה לייחס לחקיקה תכלית קונקרטית והכרעה פוזיטיבית.

28

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

67. המערער טוען כי הפרשנות שניתנה על ידי הרשם "מתקבעת אי שם בשנות ה-60" בעוד שיש לתת פרשנות תכליתית בהתאם לשינוי הזמנים; משמעות "המגשימה באופן המלא ביותר את תכליתה של החקיקה" (עמ' 44 ש' 24-25).

68. העובדה שמציאות טכנולוגית, חברתית או אחרת מסוימת לא עמדה לנגד עיניו של המחוקק בעת חקיקת דין (כאן: חוק הפטנטים), כשהיא לעצמה, אכן אינה מונעת בהכרח אפשרות להכיר בפרשנות הכוללת משמעות עדכנית ללשון חוק. ניתן לצקת תוכן חדש לכלים ישנים (ע"א 5097/11 טלראן תקשורת (1986) בע"מ נ' צ'רלטון בע"מ (2.9.2013), סעיף 13 לפסק דינו של השופט זילברטל, סעיף 2 לפסק דינו של השופט כתוארו אז עמית).

"המובן שיש ליתן לדיבור שבחוק [...] אינו קבוע ועומד לעולמים. החוק הוא חלק מהחיים, והחיים משתנים. עם השינוי במציאות משתנה גם הבנת החוק. לשון החוק עומדת על מכונה, אך משמעותה משתנה עם "תנאי החיים המשתנים" [...] הפרשנות היא תהליך מתחדש. יש לתת תוכן מודרני ללשון הישנה" (עניין לינדורן, סעיף 17).

"המשפט אינו קופא על שמריו. אחד מתפקידיו של בית המשפט בבואו לפרש את החוק, הוא להתאימו לתופעות החיים שבאו לעולם לאחר חקיקתו – ובלבד שהדברים מתיישבים עם תכלית החקיקה [...]. החוק אמנם נחקק בעבר, אך הוא נועד ליתן מענה גם לבעיות העתיד. מענה כזה מתאפשר, בין היתר, על-ידי מתן פרשנות תכליתית המתאימה את החוק לשינויים החברתיים שחלו לאחר חקיקתו ולתנאי החיים הדינאמיים. מכאן האמרה שלפיה "החוק חכם מהמחוקק" – להבדיל מהמחוקק, הפועל ברגע מסוים בזמן, פועלו של החוק הוא על-זמני, במובן זה שהוא נותר על כנו ומפורש גם שנים לאחר חקיקתו לרקע מציאות החיים המשתנה" (עניין גורטלר, סעיף 5 לפסק דינה של השופטת כנפי-שטייניץ).

אלא מאי? פרשנות חוק, דינמית ככל שתהא, אמורה להתבצע על בסיס הולם לגבי תכלית החקיקה והדרך שבה היא משורתת על ידי הפרשנות המבוקשת. תשתית כזו אין לפני.

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

1
2 69. לעיל צוין העדר מענה מספק לתכליות שעלו מההיסטוריה החקיקתית לגבי ההוראות
3 הקונקרטיות.

4
5 ברמה הכללית תיאר המערער את תכליות החוק כ"עידוד חדשנות ועידוד ממציאים לגלות
6 את אמצאתם" (סעיף 11 לערעור; ור' סעיף 38 להחלטה).

7
8 השוו: "תכליות דיני הפטנטים 'על רגל אחת'" בדנ"א 5679/21 **SANOFI S.A.** נ'
9 **אוניפארם בע"מ** (26.12.2023), שם צוין בין השאר: "תכלית-העל של דיני הקניין הרוחני,
10 ובהם דיני הפטנטים, נועדה להעשיר את היצירה האנושית, לעודד מחקר מדעי, ולסייע
11 בפיתוח טכנולוגיה וקדמה לתועלת החברה", כי "בתוך כך, מתרוצצים בקרב דיני הפטנטים
12 תכליות ואינטרסים שונים, שחלקם 'מושכים' לכיוונים מנוגדים", וכי "דיני הפטנטים שואפים
13 למצוא את האיזון הראוי בין האינטרסים השונים [...] באמצעות עיצוב מערכת דינים,
14 המאזנת בין התועלת המופקת מעידוד ממציאים לפתח אמצאות, לבין העלויות הכלכליות
15 הכרוכות במתן תמריצים אלה" (סעיף 52 לפסק הדין).

16
17 70. בערעור נטען כי תכליות ושיקולים שביסוד דיני הפטנטים מאפשרים "ואף מחייבים" לאפשר
18 לרשום אותו כבעל האמצאה (סעיף 2 לערעור) וכי הדבר ישרת גם עקרונות כלליים של
19 שקיפות וטוהר הפנקס.

20
21 לנוכח המצע העובדתי והמשפטי לעיל, תיאור זה בהודעת הערעור אינו מדויק כל צרכו. לא
22 עצם רישומו של המערער כבעל אמצאה עמד על המדוכה. הדרך שבה בחר המערער
23 ללכת מצריכה תחילה להכיר במכונה כ"ממציא" (ומכאן להתקדם אל הכרה במערער כבעל
24 האמצאה). הטיעון אמור אפוא להיות, כי תכליות ושיקולים שביסוד דיני הפטנטים
25 מאפשרים, שלא לומר מחייבים, להכיר במכונה כממציא לפי חוק הפטנטים. בדומה לרשם,
26 אף אני לא שוכנעתי בכך.

27

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

71. המערער הגדיר את התכליות, כנזכר, כעידוד חדשנות ועידוד ממציאים לגלות את
אמצאתם. דא עקא, לשיטת המערער הממציא הוא מכונה. מכונה אינה זקוקה לעידוד; נכון
להיום, הגדרתה כממציא לא תתמרץ אותה לפתח אמצאות חדשניות⁶.
- בעניין היחס בין דיני הקניין הרוחני והתפתחויות המהירות במציאות, צוין באחד המקרים
הצורך בגמישות על מנת להגן על "פרי רוחו של האדם". "דיני הקניין הרוחני הם הסדר
ספציפי נוקשה וקשיח שחלקו מצוי בפקודות מנדטוריות וגם החדשים שבהם אינם
מתחדשים בקצב שבו מתפתח הקניין הרוחני במציאות. הקידמה, ההתפתחות הנחשונות
המדהימה בכל תחומי החיים, החידושים, ההמצאות ופריצות הדרך הרבות והמגוונות
בתחומים רבים, מולידים חדשות לבקרים סיטואציות חדשות, מרביתן בלתי צפויות מראש.
כך, נוצר בתחום הקניין הרוחני מצב, שבו רעיונות מקוריים, פרי רוחו של האדם, אינם
זוכים להגנה באשר אינם משתבצים במסגרות הקיימות בדיני הקניין הרוחני" (רע"א
5768/94 א.ש.י.ר. יבוא יצור והפצה נ' פורום אביזרים ומוצרי צריכה בע"מ, פ"ד נב(4)
289 (23.9.1998) (עניין א.ש.י.ר.), סעיף 18(ז) לפסק דינה של השופטת שטרסברג-כהן).
המערער טוען לכאורה לצורך בגמישות לשם הגנה על "פרי רוחה של מכונה".
72. נראה כי כוונת המערער היא שיש לעודד את המפתחים של מכונות בינה מלאכותית ואת
הבעלים של מכונות כאלה (ר' תיאור טענתו בסעיף 38 להחלטה).
- במקרה הנוכחי, לפי המוצהר יש חפיפה בין המפתח לבעלים. אותו גורם עצמו, המערער
(ד"ר ת'אלר), פיתח את המכונה והוא גם בעליה. אולם מהי העמדה במקרה שבו אין
חפיפה כזו? אם מוקנית זכות לבעלים של מכונה, כפי שיכול לנבוע מטיעוני המערער, האם
למפתח המכונה אין כל זכויות? את מי מעוניינים לתמרץ? לא הוברר אימתי, אם בכלל,
יהיה מוצדק לתת הגנה כזו במסגרת דיני הפטנטים במתכונתם הנוכחית.
- כמו כן לא ברור מדוע הגדרת מכונה כממציא היא דרך מתאימה לתימרוץ אליו שואפים
(מה גם שלהגדרה כזו אולי יהיו השלכות אחרות; עמ' 12 ש' 12-15, עמ' 30 ש' 23-24),
וזאת אפילו בניסיון לבצע התאמות על ידי פרשנות חקיקה קיימת, להבדיל מפנייה אל
המחוקק.

⁶ השוו: הערת בית המשפט בפסק הדין הנזכר בהערת שוליים 2 לעיל, בעמ' 20.

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

- 1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
73. דרך הפעולה שנבחרה על ידי המערער אינה מובילה לדיון בשאלה של רמת המעורבות האנושית הנדרשת, אם בכלל, על מנת שאדם ייחשב כממציא של "אמצאה שנעשתה בסיוע של מכונה" (סעיף 78 להחלטה, סעיף 24 לערעור)⁷. הרשם הבהיר כי לא עסק בשאלה זו. אין יסוד לתהיות המועלות בערעור (סעיף 24) בדבר כוונתו המשוערת של הרשם באמירתו כי לא נדרש לשאלה. אין לקבל את הטענה כי שגה הרשם כשלא עסק בעניין. בהינתן שהמערער עמד על כך שלא הייתה כל מעורבות אנושית באמצאות, אך מובן הוא שלא היה צורך ואולי אף לא היה מקום, לבצע דיון תאורטי או עקרוני בסוגיה שלא עלתה.
74. נוסף על האמור, אין מדובר במקרה שבו עיון ב"דברי חקיקה אחרים המצויים בסביבתו" המשפטית של החוק, לרבות כאלה שנחקקו לאחר חקיקתו, ואופן פרשנותם על-ידי בית המשפט" מלמד על "שינויים תפיסתיים שחלו בדיון ובהלכה מאז חקיקת החוק, המשליכים על פרשנותו" (עניין **גורטלר**, סעיף 5 לפסק דינה של השופטת כנפי-שטייניץ). בניגוד למקרים שנדונו בפסיקה, לעת הזו נראה כי פרשנות במתכונת המבוקשת לא תתרום להרמוניה חקיקתית ואף עלולה לשבשה (השוו: עניין **גורטלר**, סע' 34 ו-39 לפסק דינו של ממלא מקום הנשיא השופט פוגלמן).
75. בהקשר זה ניתן להזכיר גם את ההקשר הבינלאומי אליו נדרש הרשם. המערער עצמו מצוין כי בדיני הקניין הרוחני יש משמעות להרמוניזציה בהיבט הגלובלי (עמ' 50 ש' 16-13). חוק הפטנטים נחקק מתוך כוונה מוצהרת להכניס את ישראל למסגרת הגנת פטנטים התואמת את האמנות והדוקטרינות הבין-לאומיות (יונתן דרורי **דיני פטנטים** (2023), עמ' 9; דברי הסבר להצעת חוק הפטנטים, תשכ"ה-1965 ה"ח 637, 119). המגמה להעמקת התיאום בין דיני הפטנטים בישראל למסגרות בינלאומיות להסדרת דיני הפטנטים המשיכה לבוא לידי ביטוי בין השאר בחקיקה ובחקיקת המשנה לאורך השנים (ר' למשל דברי ההסבר להצעת חוק לתיקון דיני הקניין הרוחני – התאמה להוראות הסכם הטריפס, תשנ"ט-1999, ה"ח 2819, 524).

⁷ ואם יש מקום לקביעת קריטריונים אחרים במקרה בו מעורבת בינה מלאכותית.

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

76. במקרה של המערער, ד"ר ת'אלר, אין קושי לברר מהו מצב הדין במקומות אחרים, שכן
בקשות דומות הוגשו ברחבי תבל. בהחלטת הרשם נסקרו עיקרי נימוקים של החלטות
שניתנו בארה"ב, אנגליה, משרד הפטנטים האירופי (EPO), אוסטרליה וגרמניה, וצוין כי
במרבית המקרים נדחו הבקשות מן הטעם שהדין מחייב כי הממציא יהיה בן אנוש או
שהמערער אינו בעל הזכות להגיש בקשה לפטנט.
להלן תמצית המצב שתואר ועדכונים לגבי התפתחויות לאחר החלטת הרשם.
77. ארה"ב – בית המשפט לערעורים בארה"ב (Federal Circuit) דחה ערעור על החלטת
בית המשפט במחוז וירג'יניה (United States District Court for the Eastern
District of Virginia) לדחות ערעור על סירוב משרד הפטנטים (USPTO) לרשום את
בקשות הפטנט של ד"ר ת'אלר⁸. נקבע כי יש להבין את הדין כמתייחס ל"אדם אנושי בלבד"
ואין לקבל לרישום אמצאות שנעשו על ידי מכונה.
- Petition for a writ of Certiorati לבית המשפט העליון של ארצות הברית נדחתה (לאחר
שניתנה החלטת הרשם מושא הערעור כאן)⁹.
- לגבי המצב בארה"ב ניתן להוסיף, כי לפני כחודש פרסם משרד הפטנטים האמריקאי
(USPTO) מסמך מדיניות מעודכן לגבי אמצאות שבהן נעשה שימוש בבינה מלאכותית
כחלק מהליך האמצאה (Revised Inventorship Guidance for AI-Assisted Inventions)¹⁰. לפי מסמך זה, המפנה גם להליכים של ד"ר ת'אלר בעניין DABUS, רק
בן אנוש "natural person" יכול להיות ממציא. בינה מלאכותית, מתוחכמת ככל שתהא,
אינה נחשבת לממציא. היחס אליה, כמו למודל מחשובי, תוכנה ועוד, הוא כאל כלי שיכול
לסייע לממציא בהליך האמצאה.

⁸ Thaler v. Vidal, 43 F.4th 1207, 1210 (Fed Cir. 2022)

⁹ Thaler v. Vidal, 143 S. ct.2497 (2023) (mem.)

¹⁰ <https://www.federalregister.gov/documents/2025/11/28/2025-21457/revised-inventorship-guidance-for-ai-assisted-inventions#footnote-8-p54636>

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

78. אנגליה – רשות הקניין הרוחני (UKIPO) סברה כי מכונה אינה יכולה להיות ממציא לפי
הדין ואינה יכולה להעביר זכויות וכי ד"ר ת'אלר לא יכול להיות זכאי לזכויות מכח בעלותו
במכונה. ערעור לבית המשפט נדחה וכך גם ערעור לבית המשפט לערעורים (דעת רוב).
עיקרים מהכרעת בית המשפט לערעורים הובאו בהחלטת הרשם.

5

ביום 20.12.2023 אישר בית המשפט העליון (The Supreme Court of the United Kingdom) את הכרעות הערכאות הקודמות¹¹. נקבע כי ממציא לפי חוק הפטנטים חייב
להיות "a natural person", DABUS אינה עונה על תנאי זה ואינה ממציא. ד"ר ת'אלר
אינו יכול להחשב כבעל זכויות רק בשל בעלותו במכונה ואין בנסיבות תחולה ל- Doctrine
of Accession. נקודת המוצא של הדין היא אמצאה שהממציא שלה הוא בן אנוש.

11

להשלמת התמונה יצוין כי בהמשך נדחתה באנגליה בקשת פטנט שבה ציין ד"ר ת'אלר
את עצמו כממציא וזאת לנוכח הצהרותיו האחרות כי ההמצאה בוצעה באופן אוטונומי על
ידי DABUS ולא הייתה לו תרומה שיכולה להגדיר אותו כממציא לפי קריטריונים
מסורתיים. ערעור על החלטת ה-UKIPO נדחה ביום 12.9.2025.¹²

16

79. **משרד הפטנטים האירופי** – ה-Board of Appeal דחה את ערעורו של ד"ר ת'אלר על
סירוב משרד הפטנטים האירופי (EPO) לקבל בקשות פטנט שבהן צוינה DABUS
כממציא וקבע כי המונח ממציא לפי ה-European Patent Convention (EPC) מתייחס
לבן אנוש בעל כשירות משפטית¹³.

21

ביום 25.11.2024 דחה ה-Legal Board of appeal של ה-EPO ערעור על דחיית בקשת
רישום מתוקנת שהגיש ד"ר ת'אלר שבה זיהה את עצמו כ"ממציא" מכוח בעלותו על מכונת
DABUS אשר יצרה את האמצאה "באופן אוטונומי". בהחלטה נקבע כי כל בקשת רישום
לפטנט חייבת לציין במפורש את זהות הממציא, אשר חייב להיות "natural person"¹⁴.

26

¹¹ https://supremecourt.uk/uploads/uksc_2021_0201_judgment_3f445a5dc7.pdf

¹² <https://www.bailii.org/cgi-bin/format.cgi?doc=/ew/cases/EWHC/Ch/2025/2202.html>

¹³ <https://www.epo.org/boards-of-appeal/decisions/pdf/j200008eu1.pdf>

¹⁴ https://cdn.patentlyo.com/media/2024/12/DabusEPO2024.pdf?_gl=1*17th2kr*_ga*MTg5OTM2MT15My4xNzY2MDQ1NTIx*_ga_G57FX3W4N3*czE3NjcwOTk4MjQkbzQkZzAkDE3NjcwOTk4MjQkajYwJGwwJGgw

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

- 1 מסמך הנחיות לבחינת רישום פטנטים של ה-EPO (Guidelines for Examination in)
2 (the European Patent Office) מחודש אפריל 2025 מציין שממציא חייב להיות
3 "natural person", תוך כדי הפניה להחלטה בעניינה של DABUS¹⁵.
4
5 80. באוסטרליה סרב משרד הפטנטים לרשום את הבקשות. בערעור על כך התהפכה
6 התוצאה ונקבע בדן יחיד כי הוראות חוק הפטנטים האוסטרלי אינן שוללות את האפשרות
7 שמכונה תוגדר כממציאה. התוצאה שבה והתהפכה בהרכב מורחב ונקבע כי מכונה אינה
8 יכולה להיות ממציא¹⁶. בית המשפט העליון דחה בקשת רשות הערעור שהגיש ת'אלר
9 (בצינו כי אין זו הדרך המתאימה לדון בשאלות המהותיות אותן הוא מנסה להעלות)¹⁷.
10
11 81. גרמניה – בפסק דין שניתן ביום 11.6.2024 קבע גם ה-Federal Court of Justice כי
12 ממציא יכול להיות רק natural person¹⁸. בד בבד נקבע כי גם אם נעשה שימוש בבינה
13 מלאכותית ניתן לציין אדם כממציא, כאשר מדובר במי שהיה "significantly involved"
14 "in the discovery of the technical teaching". עוד נכתב, כי לפי הידע המדעי כיום
15 ("current state of scientific knowledge"), מעורבות אנושית של הכנה או השפעה
16 היא הכרחית ("there is no such thing as a system that searches for technical
17 teachings without any human preparation or influence") (שם, סעיף 40). בית
18 המשפט לא הכריע בשאלת סוג או מידת התרומה האנושית הדרושה לכך שניתן יהיה לציין
19 בן אדם כממציא במקרה של מעורבות בינה מלאכותית. בית המשפט סבר כי מתכנת
20 עדכנית מסוימת של בקשת הפטנט של ד"ר ת'אלר כבר הבהירה די הצורך כי הוא הממציא
21 וכי הבינה המלאכותית אינה ממציאה במשותף אלא רק אמצעי שנעשה בו שימוש
22 ("means used by the applicant to find the claimed technical teaching") ולכן
23 ניתן להמשיך את הליך הבחינה שלה ברשות הפטנטים.
24

¹⁵ [https://link.epo.org/web/legal/guidelines-epc/en-epc-guidelines-2025-hyperlinked-showing-](https://link.epo.org/web/legal/guidelines-epc/en-epc-guidelines-2025-hyperlinked-showing-modifications.pdf)
modifications.pdf (עמ' 67-68).

¹⁶ <https://www.judgments.fedcourt.gov.au/judgments/Judgments/fca/full/2022/2022fcafc0062>

¹⁷ [https://artificialinventor.com/wp-content/uploads/2022/11/2022.11.11-Transcript-Special-leave-](https://artificialinventor.com/wp-content/uploads/2022/11/2022.11.11-Transcript-Special-leave-hearing801737754.1.pdf)
hearing801737754.1.pdf

¹⁸ <https://artificialinventor.com/wp-content/uploads/2024/07/BGH-DABUS-english.pdf>

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

82. במקומות נוספים ובהם יפן, קנדה, סין, דרום קוריאה, טיוואן, שווייץ, ניו זילנד, ברזיל וערב הסעודית, התקבלו החלטות ברוח דומה לאלו שניתנו בארה"ב, אנגליה, משרד הפטנטים האירופי ואוסטרליה.
- דרום אפריקה היא המקום היחיד שבו התקבלה בקשת הפטנט של ד"ר ת'אלר (שבה DABUS צוינה כממציא), כאשר מוסכם כי לא מתבצעת בדרום אפריקה בחינה מהותית (עמ' 14 ש' 18-21 לפרוטוקול דיון אצל הרשם מע/11; נספח 2 להודעת הערעור; סעיף 41 לתשובה לערעור).
83. מן המקובץ עולה כי תמונת המצב הגלובלית בתחום, נושא אשר בעניין פטנטים נוהג המחוקק לתת עליו את דעתו ומצהיר תדירות על רצון בהרמוניה, אינה תומכת בעמדת המערער (אף שהוא סבור כי ניתן לראות בתחום "ניצנים" של התפתחויות; עמ' 53 ש' 28-23). נראה כי בסוגיות שבהן מסתמן צורך ב"איזון ייחודי" (כלשון סעיף 23 לערעור) ברמה המקומית, נדון הדבר על ידי המחוקק ככזה. כך עולה גם מפסק הדין אליו הפנה הערעור בעניין זה: רע"א 8127/15 התאחדות התעשיינים בישראל נ' Merck Sharp & Dohme Corp. fl/k/a (15.6.2016).
84. אין באמור כדי לגרוע מההלכה כי דין זר מהווה מקור פרשני ופניה אל משפט משווה תעשה בזהירות (רע"א H.Lundbeck A S 5267/09 נ' אוניפארם בע"מ (15.3.2010), סעיף 72); שיקולים בערכאות זרות המבוססים על שיטות משפט אחרות אינם זהים בהכרח לשיקולים בהליכים המתנהלים לפי החוק הישראלי (התנגדות לבקשת פטנט 138831 אלביט מערכות בע"מ נ' רפא"ל מערכות לחימה מתקדמות בע"מ (30.6.2013), סעיף 82). בהתאם לכך ציין הרשם באחד הדיונים שקיימו לפניו, כי "אם החוק שלנו אומר משהו אחד ומשהו מותר לפי החוק שלנו, אז העובדה שבאוסטרליה או בבריטניה או במדינות אחרות חשבו כך או אחרת, היא לא תשפיע על הפרשנות שלי פה" (עמ' 3 ש' 9-12 לפרוטוקול הדיון מיום 21.3.2022, מע/8). לו הייתה מוצבת תשתית המצדיקה זאת, ניתן היה לקבוע פרשנות בדין הישראלי שאינה תואמת פרשנויות שניתנו בבקשות מקבילות במסגרות בינלאומיות אחרות. אין זה המצב.

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

85. למען הסדר הטוב אשלים כי לא הובאה תכלית אובייקטיבית, המשקפת את ערכי היסוד של השיטה (כגון: אופיה היהודי והדמוקרטי של המדינה, עקרונות הפרדת הרשויות ועצמאות השפיטה. ערכים חברתיים כמו תום-לב, הגינות, יושר, סבירות ומניעת ניגוד עניינים. זכויות האדם ובהן הזכות לשוויון (עניין לינדורן, סעיף 13), שיש בה כדי להשפיע על הפרשנות.
86. הצורך בפרשנות שתגשים באופן מיטבי את תכלית החוק היא שיקול מרכזי. בדומה לרשם וגם לאחר עיון במסמכים הנוספים שביקש המערער לצרף כראיות בערעור, אף אני לא שוכנעתי כי הגדרת מכונה כממציא וחתיירה בדרך זו להענקת הגנת פטנט לאמצאות שנוצרו אך ורק על ידי בינה מלאכותית, תשרת את תכליות חוק הפטנטים; לכל הפחות – מבלי לבצע התאמות ושינויים נוספים. כפי שצוין בהחלטה, מדובר בשאלה מורכבת בעלת היבטים רבים, שיש טעם בטענה כי ראוי להביאה בראש ובראשונה לפתחו של המחוקק (השוו: עניין לינדורן, פסק דינו של השופט טירקל). ר' גם: "מונופולין, על-דרך העיקרון, אם בכלל ראוי שיוענק, נכון שהמחוקק יעניק אותו, ואילו ההלכה ראוי לה שתהלך זהיר-זהיר על אדמה טובענית זו" (עניין א.ש.י.ר, סעיף 85).
87. אין זה מקרה שבו הלשון והתכלית "מושכות" לכיוונים מנוגדים, דבקות בלשון תביא לתוצאות קשות (עניין נוימן, סעיף 92 לפסק דינו של השופט גרוסקופף) והענקת המשמעות הרגילה לא תתאם את תכליתו. לא בוססה הצדקה להענקת "משמעות שאינה רגילה או טבעית" למילות החוק, משום ש"הדבר מתבקש מן התכלית" או לפרשנות שבה יש "הלימה מצומצמת" ללשון לנוכח "תכלית ברורה הקוראת לכך" (עניין נוימן, סעיף 6 לפסק דינה של השופטת כנפי-שטייניץ). וודאי שאין מדובר ב"תקלה ניסוחית" (כפי שנקבע בעניין נוימן).
88. בדיון טען ב"כ המערער כי "כאשר אין איסור, הפרשנות התכליתית מנכיחה להגיע לתוצאה מאפשרת" (עמ' 50 ש' 4-5).
- לא אותרה אסמכתא בערעור לטענה זו. הדרך שבה נוסח הטיעון מעלה על הדעת את הכלל לפיו יש לאדם חירות לפעול אלא אם פעולה מסוימת נאסרה על ידי המחוקק בדיון (בג"ץ 1/49 בז'רנו נ' שר-המשטרה, פ"ד ב 80 (10.2.1949)) ואולי גם את הכלל הפרשני

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

- 1 במשפט הפלילי לפיו "אם לדבר חקיקה מסוים יש יותר מפירוש סביר אחד המגשים את
2 תכליתו [...] מבין אותן פרשנויות תיבחר הפרשנות המקלה יותר עם מי שאמור לשאת
3 באחריות פלילית לפי אותו דבר חקיקה" (דנ"פ 10987/07 מדינת ישראל נ' כהן
4 (2.3.2009), סעיף 10 לפסק דינה של השופטת כתוארה אז, ביניש; ר' סעיף 34 כא לחוק
5 העונשין, תשל"ז-1977: "ניתן דין לפירושים סבירים אחדים לפי תכליתו, יוכרע הענין לפי
6 הפירוש המקל ביותר עם מי שאמור לשאת באחריות פלילית לפי אותו דין").
7
8 מעבר לקשיים אחרים בטיעון זה, במקרה הקונקרטי הפרשנות המבוקשת על ידי המערער
9 לא נועדה לקבוע שאדם לא ייחשב כמי שעבר על דין פלילי או מינהלי אלא כדי לזכות
10 בזכות – זכות קניין רוחני – שלנוכח מהותה וכל זמן שהיא בתוקף, אף תחיל איסורים על
11 אחרים. זכות קניין רוחני היא יציר הדין ומתקיימת בהיקף ובגבולות שהמחוקק קבע בו.
12 היקף הזכות אף יכול להשתנות באותה מדינה עצמה בתקופות שונות.
13
14 "קניין רוחני, כשמו-כן-הוא: יציר רוח האדם הוא, לידתו היא בחוק (או
15 בהלכה), [...] יסודו בדין וסופו בדין. הקניין הרוחני הינו, מעיקרו, יצירה
16 נורמטיבית מופשטת [...] החוק או ההלכה הם הקובעים – והם
17 האמורים לקבוע – אימתי יקום ויהיה קניין רוחני פלוני, מה יהיו תנאי-
18 קיומו, מה יהיה תחום פרישתו, מה תהיינה מגבלותיו" (עניין א.ש.י.ר,
19 סעיף 42 לפסק דינו של השופט חשין). "כל חוק וחוק, לעצמו, קובע את
20 האיזון הראוי בעיניו – הן לעניין תוכנה של זכות הקניין הרוחני הן לעניין
21 משך חייה – בין קיומו של עקרון התחרות החופשית והצורך בקיומו של
22 שוק דינמי לחילופי רעיונות, לבין הרצון להגן על ממציאים ויוצרים כדי
23 לעודדם ולתגמלם כראוי להם [...]. אמרנו ונחזור: הקניין הרוחני – עצם
24 קיומו, תוכנו וגבולותיו – כל אלה ימצאו בחוק גופו: הפוך בו בחוק
25 והפוך בו דכולא בו" (שם, סעיף 44).
26
27 המערער לא הפנה לכלל לפיו יש להעדיף הענקה של זכות כאשר הדבר אפשרי מילולית,
28 ונזכור כי במקרה של הזכות המדוברת, המשמעות היא הענקת מעין מונופולין לתקופה
29 מסוימת. הטיעון שהועלה אף יכול לפעול כחרב פיפיות: מאחר שהכרה בפטנט מגבילה
30 ואוסרת על הציבור לעשות שימוש חופשי למשך תקופה מסוימת, ניתן לטעון כי ככל שניתן

בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

1 לפרש את החוק באופן שאינו מגביל את הציבור, יש לבכר זאת (מבלי להתייחס לאפשרות
2 למתן סעד לפי דינים אחרים, דיני עשיית עושר בפרט).
3

4 מ'הו ממציא – סיכום והערות

5 90. פרשנותו הטבעית והרגילה של המונח "ממציא" נכון להיום איננה כוללת בגדרה מכונהם.
6 גם אם קריאה כזו אפשרית ברמה המילולית אין היא קריאה שגרתית. קריאת המונח
7 בהקשרו בחוק הפטנטים מקשה על אפשרות זו עוד יותר ויש שסיברו כי היא נמנעת. לא
8 בוסס כי תכליות החוק קוראות לפרשנות המבוקשת על ידי המערער או כי שיקולים אחרים
9 מצדיקים זאת. בנסיבות העניין, אין מקום להתערב בהחלטת הרשם כי מכונה אינה יכולה
10 להיחשב כממציא לפי חוק הפטנטים וכי בקשות הפטנט יסורבו.
11

12 בקשות שהוגשו בהליך הערעור

13 91. הוגשה בערעור בקשת הצטרפות להליך כ'דיד בית המשפט' מטעם 'מכון שלום למחקר
14 השוואתי ממרכז אליהו למשפט וטכנולוגיה בקריה האקדמית אונו' (המכון), ע"י ראש
15 המכון פרופ' שלומית יניסקי-רביד.
16

17 בהודעת הערעור ניתן היה למצוא סימן לבאות, משנכתב בה כי המערער "לא יתנגד"
18 להצטרפות ארגונים ונציגי אקדמיה להליך כידיד בית המשפט (סעיף 18 להודעת
19 הערעור).
20

21 92. בבקשת ההצטרפות נטען, כי המכון הוא גוף אקדמי ללא מטרות רווח אשר מתוקף
22 תכליותיו ומטרותיו הנוגעות לקידום החדשנות ככלל וקידום הממשק הראוי בין טכנולוגיה
23 ומשפט בפרט, ולאור מומחיותו, מייצג את האינטרס הציבורי בקידום כלכלה מבוססת
24 טכנולוגיה. לטענת המכון יש ביכולתו להאיר את עיניו של בית המשפט ושל רשם הפטנטים
25 באשר להיבטים נוספים ורחבים מנסיבות ההליך.
26

27 93. אמות המידה לצירוף צד במעמד של ידיד בית המשפט נדונו בהחלטה שניתנה במ"ח
28 7929/96 קוזלי נ' מדינת ישראל, פ"ד נג(1) 529 (16.2.1999) (עניין קוזלי) אשר עודה
29 ההלכה החלה בעניין (בג"ץ 70854-03-25 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' הכנסת
30 ((27.10.2025)).
31

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

94. כפי שעלה מהבקשה ואושר בדיון, ראש המכון שותפה בפרויקט הבינלאומי אשר במסגרתו הוגשו בקשות הפטנט, פרויקט בהובלתו של פרופ' ריאן אבוט (אוניברסיטת Surrey). פרופ' אבוט עצמו, ביחד עם מספר גורמים נוספים, הצטרף לראיון שהתקיים בעניין בקשות הפטנט עם מייצגו של המערער ולבקשתו (סעיף 2.6 למכתב הסירוב). כל עמדה מטעם המכון והפרויקט נכללה או יכולה הייתה להיכלל בטיעוני המערער לפני הרשם ובטיעוניו במסגרת הערעור.

בנסיבות העניין והגם שאין זה הכרחי שהגוף המצטרף יהיה ניטרלי ואובייקטיבי, יש קושי להתייחס למבקש כגורם שלישי "שאינו מעורב" בהליך ואשר לא היה לו "ייצוג ופתחון פה" (עניין קוזלי, סעיף 42), ולראות בעמדתו משום תוספת לעמדתו של צד. כמו כן, מלכתחילה מדובר בפרויקט של חוקרים, כך שאין מדובר במקרה שבו מוסד אקדמי בא להוסיף על נקודת מבט ה"נובעת מאינטרסים מסחריים כלכליים צרים" (עמ' 7 ש' 26-27). לא בוססה הצדקה להיעתר לבקשה.

יוער כי בכל מקרה ניתנה הדעת למסמך בקשת ההצטרפות (השוו: בג"ץ 8420/21 אלנקווה נ' צבא הגנה לישראל (24.1.2023)) ובדיון התאפשר גם לבא כוחו של המכון להתייחס לדברים.

95. מטעם המערער הוגשה בקשה לצירוף ראיות. המסמכים שאליהם התייחס המערער בבקשה זו היו מסמך סיכום סטטוס של הליכי הבחינה בבקשות פטנט מקבילות; החלטת בית משפט בגרמניה בעניין בקשות מקבילות; הנחיות ה-USPTO בעניין "המצאתיות" באמצאות שהומצאו בסיוע AI¹⁹, בקשת ה-USPTO לקבלת עמדת הציבור בהתייחס להנחיות ותגובת אגודת מהנדסי החשמל והאלקטרוניקה; נתונים שפורסמו לגבי שימוש ב-GenAI בתעשיות שונות; ומאמרים. המשיב סבר כי אין מדובר ב"ראיות" ובכל מקרה עיון בתוכן מעלה כי אין רלוונטיות.

ניתן לקצר: לא מצאתי בתוכם של המסמכים כדי לשנות את תוצאות הדיון.

¹⁹ הנחיות אלה בוטלו למעשה בהנחיות ה-USPTO מיום 28.11.2025 ("The Guidance issued on February 13, 2024, titled 'Inventorship Guidance for AI-Assisted Inventions' Is Rescinded in its entirety").

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

עש"א 33353-05-23 ת'אלר נ' רשם הפטנטים, העיצובים וסימני המסחר

31 דצמבר 2025

הערה וסיום

96. לא מצאתי בטיעונים אחרים של הצדדים או בשיקולים אחרים כדי לשנות את תוצאות הדיון לגופו של עניין (ר' מני רבים: ע"א 16744-02-25 חבני נ' כונס נכסים רשמי תל אביב (29.4.2025), סעיף 15; אסמכתאות הנזכרות בת"א (מחוזי ת"א) 2696-10-19 הוצאת עיתון הארץ בע"מ נ' רוטר.נט בע"מ (22.11.2024), סעיף 222) ובכלל האמור, השאלה אם א-סימטריה למול המצב במקומות אחרים בעולם צפויה או שאינה צפויה להיטיב עם האינטרס המקומי (סע' 47 להחלטה; סע' 46-47 לערעור; עמ' 43 ש' 7-12); אפשרויות "דין" אשר מכוחו ועל בסיס קיומו של ממצא ניתן להיות בעל אמצאה (ובכללן Doctrine of Accession, סעיף 3 לחוק המיטלטלין, תשל"א-1971, המשפט העברי); משמעות "מדרג" אפשרויות לשוניות בתהליך הפרשני (עניין קלמנט, סע' 46 ו-67); ועוד.

97. סוף דבר, הערעור נדחה.

המזכירות תמציא פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, י"א טבת תשפ"ו, 31 דצמבר 2025, בהעדר.

תמר אברהמי, שופטת